

FESTIVALUL „I. L. CARAGIALE”

Stagiunea în opt zile

Nimeni nu e mai dezamăgit de absența evenimentelor decât cei care participă la ele. Nu doar Fabrice del Dongo pe câmpia de la Waterloo, dar și „lumea festivalului” își căina plictisul, între microfoane și camere de luat vederi. Cu toate acestea, sălile au fost pline și aplauzele entuziaste: a fost teatru, a fost public, flori și mesaj prezidențial, revista „Festival”, editată de studenți, demisii și refuzuri de premii, lacrimi de bucurie la primirea premiilor, spații convenționale și ne, conferințe de presă și dezbateri, a fost tot ceea ce trebuie pentru a oferi argumente și celor care zic că „mai rău nu se poate”, și celor întotdeauna și întru totul mulțumiți. Pe scurt, a fost un eveniment, la scara la care teatrul românesc, ca instanță morală, putere creatoare și inventivitate economică, îl poate oferi.

Anul acesta, comisia de selecție – care, în cele din urmă, a devenit un selecționar unic – a optat pentru 20 de spectacole (au rămas 15 în versiunea finală), dorind să ofere o imagine a teatrului românesc așa cum există el în Capitală, în marile și micile orașe ale țării. Mișcarea teatrală nu are decât de câștigat de pe urma unei analize care pornește de la realitatea complexă și atât de diferită în tendințele și împlinirile ei, lăsând momentan de o parte colecțiile de citate din cronici, aduse acasă de trupele care au fost în turneu. Desigur, în felul acesta se diminuează percepția sărbătorii, a zborului

din capodoperă în capodoperă, apar stările de plictiseală sau de refuz al unei modalități sau al unui artist, sunt alăturate alcătuirii scenice cu ambiții extrem de diferite, ceea ce, firește, dă o anume senzație de amețeală estetică.

Secțiunea „Teatrul de mâine” și „Serile scurte ale Teatrului Mic” au diversificat oferta, multiplicându-se centrele de interes, dovedindu-se că pentru artiști, pentru cei adevărați, firește, bucuria este cea a jocului, între ei și cu publicul. Juriul, oricât de universitar și academic ar fi el (și mai ales dacă este așa), vine din afară și rămâne în afară.

Criticul Valentin Silvestru, în calitatea sa de selecționar, a oferit un sumar credibil al stagiunii, o parte care dă imaginea întregului și cei care sunt intim și vital legați de evoluția teatrului românesc n-au avut decât de câștigat de pe urma acestei ocazii de a judeca și de a compara ceea ce se petrece pe scenele țării în fața publicului de fiecare seară. Și pentru că orice opțiune presupune o renunțare, de astă dată Festivalul și-a ratat condiția de sărbătoare a orașului prin care ar fi putut să atragă spre sălile de teatru noi categorii de public. A contribuit la aceasta și inabilitatea (sau refuzul?) organizatorului de a face o reclamă adecvată propriei acțiuni : la festivitatea de deschidere,

© Pescărușul de Cehov la Teatrul Mic, regia: Cătălina Buzolanu; în prim-plan, Gheorghe Visu (Trigoriu) și Valeria Seciu (Arkadina)

Horățiu Mălăeș în *Puricele* de Georges Feydeau, Teatrul „Nottara“

pe frontonul Teatrului Național se lăfăia o reclamă „Lumea Coca-Cola“, încât mulți se întrebau dacă nu au greșit cumva adresa. Până la urmă, această reclamă ne-a ajutat să ne gândim la rolul pe care-l mai poate juca teatrul într-o lume preocupată într-atât de Coca-Cola.

Imaginea acestei stagiuni, reflectată de selecția Festivalului, dovedește că într-o bună măsură lupta cu

marile mărci de băuturi răcoritoare se duce cu mijloace adecvate. Teatrul românesc, atât prin realizările majore, cât și prin cele care țin de cotidian, caută și izbutește un dialog cu publicul său; a fost evident demersul de aprofundare a semnificațiilor, care produc expresivitate scenică într-un mod organic. Atât **Pescărușul** (Teatrul Mic, regia: Cătălina Buzoianu), care s-a bucurat din plin de generozitatea juriului, cât și **Poveste de iarnă** (Teatrul Bulandra, regia: Alexandru Darie) și **Dibuk** (Teatrul Evreiesc de Stat, regia: Cătălina Buzoianu), care ar fi meritat, poate, în egală măsură laurii unor premii, sunt repere solide pentru maturitatea creatorilor lor și pentru maturitatea mișcării teatrale ca atare.

Teatrul Național din Craiova, care a ales în ultimii ani calea valorificării efortului de echipă în spectacole de mare amploare, a convins acum mai puțin cu **Ferma animalelor**, performanță rece, exercițiu de ritm, parabolă fără profunzime.

Săptămâna luminată (Teatrul Național din Cluj, regia: Mihai Măniuțiu) și **Steaua fără nume** (Teatrul Național din București, regia: Alexa Visarion) pun, fiecare în felul său, problema valorificării dramaturgiei mai vechi în relație cu sensibilitatea publicului de astăzi.

În pofida declarațiilor despre această ediție care urma să așeze la locul ce i se cuvine dramaturgia românească actuală, scaunul a rămas gol. Oferta competiției oficiale n-a fost semnificativă și palmaresul reflectă această realitate. Dezbaterea – pertinentă – desfășurată în cerc intim în ultima dimineață a festivalului a analizat simptomele crizei: există piese și mai vechi și mai noi, criza nu este a literaturii dramatice, ci a disponibilității colectivelor artistice de a o valorifica scenic. S-a vorbit despre neîncredere, despre saturație, despre insuficiența informării și despre necesitatea unor măsuri administrative. Dacă diagnosticul e corect, tratamentul s-a dovedit inadecvat. Gloria teatrală a dramaturgilor români a fost dintotdeauna rezultanta unor afinități, de pe urma măsurilor de forță n-au profitat decât impostorii. Ceea ce nu înseamnă că ordonatorii de fonduri trebuie să fie scutiți de sarcinile lor promoționale: organizare de concursuri, editare, popularizare, traduceri.

Tot la capitolul absențe ar trebui poate discutată în amănunțime aventura spectacolului **Satyricon** de la Teatrul Național din Târgu-

Mureș. Selecționat și prezent aproape până în ultima clipă în programul festivalului, el a lipsit în cele din urmă, explicațiile cu înțeles vorbind despre dificultățile tehnice, cele subînțelese (și, în cele din urmă, exprimate de Sindicatul teatral profesionist din Teatrul Național Târgu-Mureș) despre boicotul organizat de noua conducere a teatrului față de creația regizorului Victor Ioan Frunză, a scenografei Adriana Grand, a autoarei muzicii, Dorina Crișan Rusu. Aici nu este vorba despre simpatii și antipatii reciproce, individuale, de grup sau politice, ci despre spațiul libertății de exprimare și de creație – elemente constitutive ale statului de drept. Spectacolul **Satyricon** poate să placă sau nu, dar dacă el trezește rețineri și refuzuri este normal ca acestea să se exprime public, în dialog cu cei care îi găsesc merite. Ni s-a spus că organizarea festivalului a costat o sută de milioane. Nu e o sumă prea mare pentru confirmarea gusturilor domnului Serafim Duicu?

Carmen Galin și Raluca Penu în *Steaua fără nume* de Mihail Sebastian la TNB. (regia: Alexa Visarion)

© Ioan Chelaru (Pampon) și George Ivașcu (Crăcănel) în *D'ale carnavalului* de Caragiale la Teatrul de Comedie (regia: Mihai Manolescu)

În general, capitolul organizare a suscitât mai multe patimi și discuții decât spectacolele propriu-zise. Eliminarea UNITER de pe afiș, oricât ar fi de brutală, nu poate fi decât formală. Prin membrii săi – creatorii din teatrul românesc –, el este parte din tot ceea ce se petrece, fie că e în juriu, fie că nu, fie că ei acceptă premiile, fie că le refuză. Nici Ministerul Culturii nu se va putea debarasa de această organizație prin aroganță sau ignorare, dar nici UNITER nu va putea evita responsabilitatea pentru ceea ce se întâmplă, izolându-se în protest. O soluție nefericită ar fi radicalizarea acestor adversități în diviziuni ireconciliabile: teatrul românesc (actorii, regizorii, scenograful, criticii) nu poate fi împărțit într-unul al Ministerului și altul al UNITER-ului, și, dacă acest lucru se va produce, el va fi în dauna potențialului creator cu care ne place atât de mult să ne mândrim. Din acest punct de vedere, ediția a cincea a festivalului s-ar putea să devină momentul de răscruce din care totul s-a stricat, sau cel în care s-a conștientizat necesitatea unei platforme comune de acțiune.

MAGDALENA BOIANGIU

Palmares

- Marele premiu și trofeul orașului București (transmisibil): Teatrul Mic, pentru spectacolul **Pescărușul** (regia, Cătălina Buzoianu)
- Premiul pentru cel mai reușit spectacol cu o piesă românească: Teatrul Național București, pentru spectacolul **Steaua fără nume** (regia, Alexa Visarion)
- Premiul pentru regie „Ion Sava”: Cătălina Buzoianu, pentru regia spectacolului **Pescărușul**
- Premiul „Lucia Sturdza Bulandra” pentru cea mai bună interpretare feminină: Valeria Seciu, pentru rolul Arkadina din **Pescărușul**
- Premiul „Costache Aristia” pentru cea mai bună interpretare masculină: Horațiu Mălăele, pentru rolurile interpretate în spectacolul **Puricele** (Teatrul „Nottara”)
- Premiul pentru cea mai bună scenografie: Maria Miu pentru decorul și costumele spectacolului **Poveste de iarnă** (Teatrul Bulandra) – premiu refuzat
- Premiul „Toma Caragiu” pentru cel mai valoros debut: George Ivașcu, pentru rolul Mache Razachescu din **D'ale carnavalului** (Teatrul de Comedie)

Emilia Popescu, Mihai Constantin și Dragoș Păslaru în *Poveste de iarnă* de Shakespeare la Teatrul Bulandra (regia: Alexandru Darie)

